

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงการวิจัยที่ผ่านมาโดยย่อ แล้วสรุปผลการวิจัยและการอภิปราย ตลอดจนขอเสนอแนะ ซึ่งจะกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกสอนในวิทยาลัยครู
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่จะช่วยในการนิเทศการฝึกสอนในวิทยาลัยครู
3. เพื่อศึกษาโครงสร้างและวิธีดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอนของวิทยาลัยครู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารวิทยาลัยครู 4 แห่ง คือวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูยะลา และวิทยาลัยครูภูเก็ต มีจำนวน 94 คน อาจารย์นิเทศก์ที่ทำกรนิเทศนักศึกษาฝึกสอนประจำภาคกลางปีการศึกษา 2519 จำนวน 60 คน และนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งได้สุ่มตัวอย่างโดยวิธี Stratified Random Sampling จำนวนร้อยละ 10 ของจำนวนนักศึกษาซึ่งออกฝึกสอนแล้วในเทอมที่ 2 ปีการศึกษา 2519 โดยแบ่งออกเป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) เป็นจำนวน 124 คน และระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) จำนวน 68 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำรวจบทบาทของ อาจารย์นิเทศก์ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามภายในวิทยาลัยครูภาคใต้ 4 แห่ง โดยได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านกรณีพิเศษการฝึกสอนของวิทยาลัยครู เพื่อนำเอาสาระสำคัญมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า แล้วนำไปทดสอบขั้นต้นกับผู้บริหารวิทยาลัยครู 10 คน อาจารย์นิเทศก์ 10 คน และนักศึกษาฝึกสอน 20 คน บุคคลเหล่านี้อยู่ในวิทยาลัยครูใน กรุงเทพมหานคร 1 แห่ง และวิทยาลัยครูนอกเขตกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถามแต่ละข้อ และเพื่อตรวจสอบว่าเมื่อนำแบบสอบถามนี้ ไปใช้จริง ๆ ผู้ตอบจะประสบปัญหาและความยุ่งยากในการตอบหรือไม่ เมื่อได้แบบสอบถาม กลับคืนมาแล้ว ได้นำมาปรับปรุงข้อคำถามให้สมบูรณ์ แบบสอบถามที่นำไปใช้ถามประชากร ทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 2 ส่วน กล่าวคือส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอน และตอนสุดท้ายเกี่ยวกับ องค์ประกอบที่ส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำแบบสอบถามจำนวน 364 ฉบับ ไปให้ผู้บริหารวิทยาลัยครู อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอน ของวิทยาลัยครู 4 แห่ง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำไปส่งและรับกลับด้วยตนเอง แต่แบบสอบถามบางส่วนที่ไม่ได้รับคืนบางวิทยาลัยได้ส่งให้ทางทางไปรษณีย์ และทางบริษัทขนส่งจำกัด (บ.ช.ส.) ในภายหลัง แบบสอบถามที่ได้รับคืนมามีจำนวน 355 ฉบับ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทุกฉบับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยพิจารณาการตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบจะต้องตอบทุกข้อคำถาม ปรากฏว่าแบบสอบถามที่สามารถใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีจำนวน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็นตอน ๆ ดังนี้

4.1 หาการอยละของคำถามจากข้อคำถามในส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามแล้วนำมาแสดงเป็นตารางประกอบความเรียง

4.2 หาการอยละของคำตอบจากคำถามส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ และตอนที่ 3 ซึ่งเกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอนในข้อ ก, ข แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 สำหรับข้อคำถามในส่วนที่ 2 ตอนที่ 2, และ 4 ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์และเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอน และตอนที่ 3 ข้อ ค, ง และ จ ได้นำมาหาค่ามัธยิม (\bar{x}) ของคำตอบในข้อคำถามแต่ละข้อ หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าซี (z-test) เพื่อเปรียบเทียบความเห็นของผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พอจะสรุปผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคใต้ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลได้ดังนี้ ผู้บริหารวิทยาลัยครู อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนส่วนมากมีความเห็นว่า ไม่ควรจำกัดอายุของอาจารย์นิเทศก์ และเช่นเดียวกันกับระดับการศึกษาของอาจารย์นิเทศก์ ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ก็มีความเห็นตรงกันว่าไม่ควรถูกจำกัดเช่นเดียวกัน ส่วนสาขาทางการศึกษาที่เหมาะสมจะเป็นอาจารย์นิเทศก์จะผ่านการศึกษาค้นคว้าได้ แต่อาจารย์นิเทศก์จะต้องผ่านการอบรมทางวิชาการนิเทศการศึกษามา นอกจากนั้นอาจารย์นิเทศก์ควรจะสอนในวิทยาลัยครูมาก่อนอย่างน้อย 3 ปี ก่อนที่จะออกทำการนิเทศ ส่วนประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษามาก่อนถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับอาจารย์นิเทศก์

และประการที่สำคัญก็คืออาจารย์เทศก์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีอารมณ์มั่นคง
หนักแน่น และมีความสามารถที่จะสาธิตการสอนได้

2. บทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์เทศก์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ
ผลดังนี้

2.1 ด้านการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ประชากรส่วนมากคือผู้บริหารวิทยาลัย-
ครู อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอน เห็นควยวว่าอาจารย์นิเทศก์ควรทำหน้าที่ตรวจ-
ตรา และติดตามว่านักศึกษา นำหลักการและทฤษฎีที่เรียนมามาปฏิบัติเพียงใด ส่วนการที่
ให้อาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมสอน และปกครองชั้นในขณะให้นักศึกษาฝึกสอนทำการสอนประ-
ชากรส่วนมากมีความเห็นที่อยู่ในเกณฑ์เห็นควยวน้อย

2.2 ด้านวิชาการ ประชากรส่วนใหญ่มี่ความเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นควยว
ว่าอาจารย์นิเทศก์ควรจัดทำคู่มือวิธีสอนให้แก่นักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์ควรจัด
ให้มีการประชุมปฏิบัติการระยะสั้น เกี่ยวกับกรณี เทศกแก่ครูพี่เลี้ยงแต่ละหน่วยฝึกสอน

2.3 ด้านประชาสัมพันธ์ ประชากรส่วนใหญ่มี่ความเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็น
ควยวในเรื่องที่อาจารย์นิเทศก์ควร เป็นผู้แจ้งความเคลื่อนไหวกิจการภายในวิทยาลัยให้แก่
นักศึกษาและชุมชนได้ทราบ และอาจารย์นิเทศก์ควรเผยแพร่นโยบายและหลักการของ
การฝึกหัดครูแก่ชุมชน

2.4 ด้านประสานงาน ประชากรส่วนใหญ่มี่ความเห็นในเกณฑ์เห็น
ควยวที่อาจารย์นิเทศก์ควรดำเนินการให้ภาควิชาต่าง ๆ ใดช่วยเหลือทางวิชาการแก่นัก
ศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรและประสบการณ์ระหว่าง
อาจารย์ในวิทยาลัย ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง และบุคคลากรอื่น ๆ แต่ประชากรส่วนใหญ่มี่ความ
เห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นควยวน้อยในเรื่อง อาจารย์นิเทศก์ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดและจัด
นักศึกษาฝึกสอนเข้าสอนประจำวิชา และชั้นเรียนในโรงเรียนฝึกสอน

2.5 ด้านบริการ ประชากรส่วนใหญ่เห็นควยวที่อาจารย์นิเทศก์ควร
ดำเนินการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ การสอนระหว่างหน่วยฝึกสอนส่วนอาจารย์นิเทศก์ควร

มีส่วนร่วมในการหาทุนเพื่อพัฒนาโรงเรียนฝึกสอน ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อย

2.6 ค่าน้ำหนักการ ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยว่าอาจารย์นี้เทศกั้วรขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนในการให้ความปลอดภัยแก่นักศึกษาฝึกสอน แต่ ประชากรส่วนใหญ่กลับมีความเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อยในข้อที่ว่าอาจารย์นี้เทศกั้วรควบคุมการใช้เงินของหน่วยฝึกสอน

3. โครงสร้างและการดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

3.1 รูปแบบของหน่วยงานโครงการฝึกสอนในค้ำสถานภาพของหน่วยงานการฝึกสอน ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หน่วยงานฝึกสอนควร เป็นหน่วยงานอิสระ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จัดให้มีเจ้าหน้าที่ธุรการประจำแผนกฝึกสอน

3.2 การดำเนินโครงการฝึกสอนในค้ำการดำเนินงานเกี่ยวกับอาจารย์นี้เทศกั้วร ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าภาควิชาต่างๆ ควรคัดเลือกอาจารย์ส่งมาตามสัดส่วนที่ตกลงกัน ในการแบ่งงานการนิเทศของอาจารย์นี้เทศกั้วร ควรจัดอาจารย์นี้เทศกั้วรเป็นกลุ่มให้รับผิดชอบกลุ่มโรงเรียนร่วมกัน แผนกฝึกสอนไม่ควรกำหนดช่วงเวลาในการนิเทศของอาจารย์นี้เทศกั้วร ในการจัดอาจารย์นี้เทศกั้วร ออกทำการนิเทศนั้น ควรจัดให้มีทั้งอาจารย์นี้เทศกั้วรเต็มเวลาและบางเวลา อาจารย์นี้เทศกั้วรซึ่งนิเทศเต็มเวลา 1 คน ควรจะได้รับนิศขอบนิเทศนักศึกษาไม่เกิน 10 คน ในแต่ละภาคการฝึกสอน และนอกจากนี้ อาจารย์นี้เทศกั้วรควรจะได้สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนคนละ 3 - 5 ครั้ง ตลอดการฝึกสอน

3.3 การจัดสัมมนา แผนกฝึกสอนควรจัดสัมมนานักศึกษาฝึกสอนทั้งหมดประมาณ 2 ครั้ง ตลอดภาคการฝึกสอน ในการจัดสัมมนานักศึกษาฝึกสอนรวมกันทั้งหมดแล้วควรจัดให้มีการสัมมนาเป็นกลุ่มหน่วยฝึกสอน นอกจากนี้ควรมีการจัดสัมมนาครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นี้เทศกั้วรเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอน ปีละ 1 ครั้ง และการจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการ ค้ำการฝึกสอนระหว่างอาจารย์นี้เทศกั้วร และครูพี่เลี้ยง ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความสำคัญมากต่อการฝึกสอน

3.4 การเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน ประชากรส่วนมากเห็นควยอย่างยั้งที่ควรจัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์ในวิทยาลัยครู ควรจัดทำคู่มือการฝึกสอนแก่นักศึกษาฝึกสอน และจัดกิจกรรมให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับทราบเกี่ยวกับประสบการณ์ ปัญหา และความคิดเห็นจากนักศึกษาฝึกสอนรุ่นก่อน ๆ

3.5 การเตรียมอาจารย์นิเทศก์ ประชากรส่วนใหญ่เห็นควยอย่างยั้งที่ควรจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับวิธีสอนและนิเทศการสอนเป็นระยะสั้น ๆ ก่อนออกทำการนิเทศ และเห็นควยยั้งในข้อที่ควรกำหนดให้อาจารย์ที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ได้สอนวิชาวิธีสอนก่อนออกทำการนิเทศ

3.6 การติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ ประชากรส่วนใหญ่เห็นควยว่าแผนกฝึกสอนควรกำหนดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์เป็นระยะ ๆ และแผนกฝึกสอนควรจัดให้มีเครื่องมือที่อาจารย์นิเทศก์สามารถใช้ประเมินผลตนเองได้

4. องค์ประกอบที่ส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังนี้

4.1 องค์ประกอบทางด้านบริหาร ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการจัดยานพาหนะให้เพียงพอและสะดวกแก่การนิเทศ การเลือกเฟ้นสรรหาอาจารย์นิเทศก์ และการจัดให้มีเงินงบประมาณสำหรับแผนกฝึกสอนเป็นการเฉพาะนับว่าสำคัญอย่างยั้ง

4.2 องค์ประกอบทางด้านวิชาการ ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นที่ว่าการจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอนมีความสำคัญอย่างยั้งต่อองค์ประกอบที่ส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอน ส่วนการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนการสอนในโรงเรียนฝึกสอน ตลอดจนการจัดบริการให้เป็นพิเศษจากแผนกโสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยและการจัดนิทรรศการการฝึกสอนก็นับว่ามีความสำคัญเช่นกัน

5. เปรียบเทียบความเห็นของประชากรที่ไ้ในการวิจัย พอสรุปได้ดังนี้

5.1 เกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ปรากฏว่าประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ในเรื่องบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ก. บทบาทในการนิเทศ นักศึกษาฝึกสอน
- ข. บทบาทในศานวิชาการศึกษา
- ค. บทบาทในด้านการศึกษาสัมพันธ์

ส่วนบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นแตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ คือ

- ก. บทบาทในด้านการศึกษาประสานงาน
- ข. บทบาทในด้านบริการ
- ค. บทบาทในด้านสวัสดิการ

5.2 เกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินการจัดการนิเทศ การฝึกสอน
ในด้าน

- ก. การเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน
- ข. การเตรียมนักศึกษานิเทศก์
- ค. การติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์

ปรากฏว่า ผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ในเรื่องเหล่านี้

5.3 เกี่ยวกับองค์ประกอบที่ช่วยในการนิเทศการฝึกสอนปรากฏว่าผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นสอดคล้องกัน เป็นส่วนใหญ่

อภิปรายผลของการวิจัย

ตอนที่ 1 คุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์

1. เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ จากผลของการวิจัย ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การมีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา มาก่อนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่ออาจารย์นิเทศก์จากสภาพที่เป็นจริงนั้น นักศึกษาฝึกสอนที่ทางวิทยาลัยส่งไปฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่แล้วจะฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้นการที่อาจารย์นิเทศก์เคยมีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา มาก่อนจะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา อันเป็นผลที่จะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์สามารถที่จะทำการแนะนำนักศึกษาฝึกสอน ให้ทำการสอนและปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนประถมศึกษา อันจะเป็นผลสะท้อนให้การเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และอาจารย์นิเทศก์ยังสามารถที่จะนำเอาประสบการณ์ที่ตนเคยสอนมานั้นนำมาปรับปรุงการสอนของตนเอง ปรับปรุงนักศึกษาได้ถูกจุดและทันเวลาที่ ตลอดจนได้นำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับมาก่อนเพื่อการปรับปรุงการนิเทศการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2. จากผลของการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้ที่เหมาะสมจะเป็นอาจารย์นิเทศก์นั้นผ่านการศึกษาระดับปริญญาโทและผ่านการอบรมวิชาการนิเทศการศึกษา การที่อาจารย์นิเทศก์ออกไปนิเทศนักศึกษาฝึกสอนนั้น นอกจากต้องรู้ ความรู้ในด้านเนื้อหาวิชา แนะนำนักศึกษาฝึกสอนในด้านเนื้อหาความรู้ให้ถูกต้องแล้ว อาจารย์นิเทศก์ยังจะต้องมีความรู้ในเรื่องวิธีสอนวิชาเฉพาะ **วิธีสอน** วิชาทั่วไป มีความรู้ในวิชาการศึกษา และจิตวิทยา การศึกษา ตลอดจนเทคนิคในการนิเทศการสอน ทั้งนี้เพราะว่าการที่อาจารย์นิเทศก์ออกไปนิเทศนักศึกษาฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ นั้น อาจารย์นิเทศก์ต้องมีภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบทั้งในงานทั่ว ๆ ไป อันได้แก่ การควบคุมดูแลนักศึกษาฝึกสอน การติดต่อบริหารงานระหว่างวิทยาลัยครูกับโรงเรียนที่ส่งนักศึกษาไปสอนและชุมชน และอาจารย์นิเทศก์จะต้องทำหน้าที่ในด้านการนิเทศการสอนนักศึกษาฝึกสอนด้วย ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้ก็ตรง

กับผลการวิจัยของคุณ (Cooke)¹ ที่กล่าวว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่นี้เทศการฝึกสอน ควรจะมีวุฒิปริญญาโท และเคยผ่านการเรียนวิชาการนี้เทศการฝึกสอน

ตอนที่ 2 บทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์

1. บทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ในค่านิยมนักศึกษาฝึกสอน จากผลของการวิจัยพบว่า ประชากรมีความเห็นว่าไม่เห็นด้วยที่อาจารย์นิเทศก์ ควรเข้าร่วมสอนและปกครองชั้นในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนทำการสอน ถ้าให้อาจารย์นิเทศก์เข้าไปมีส่วนร่วมและปกครองชั้นในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนทำการสอนนั้นจะมีผลกระทบกระเทือนต่อนักศึกษาฝึกสอนทั้งในทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงนั้นนักศึกษาฝึกสอนจะขาดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่นักศึกษาต้องเจอในห้องเรียนขณะที่ทำการสอน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นนักศึกษาไม่มีโอกาสที่จะแก้ไขด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษาฝึกสอนหมดโอกาสหรือมีโอกาสน้อยลงในการที่จะนำเอาความรู้ความสามารถที่ได้เรียนมาในภาคทฤษฎีนำมาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาในภาคปฏิบัติ อันเป็นจุดมุ่งหมายประการสำคัญของการฝึกสอน ส่วนผลกระทบกระเทือนในทางอ้อมนั้น ทำให้นักเรียนในชั้นเรียนขาดความเชื่อถือในตัวนักศึกษาฝึกสอนนั่นเอง เป็นผลเสียในการปกครองชั้น นักเรียนในชั้นไม่ยอมรับและไม่มั่นใจในความรู้และความสามารถของนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งในเรื่องนี้ตรงกับผลการวิจัยของนิคลาส (Nicklas)² ที่ว่า อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนไม่เห็นด้วยกับการที่อาจารย์นิเทศก์ เข้าสอดแทรกในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนทำการสอน

¹ Dan B. Cooke, "Quantitative Standards in Student Teaching Programs," Dissertation Abstracts International Vol. 20, No.9 (February, 1960), p. 3645 - A.

² Merrill S. Nicklas, "A Comparative Study of Critical Incidents to Determine Recommended Techniques for Supervisors of Student Teachers" Dissertation Abstracts International Vol. 10, No.11 (May, 1960), p.4342 - A.

2. เกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ในด้านวิชาการผลของการวิจัยพบว่าอาจารย์นิเทศก์ควรทำคู่มือวิธีสอนให้แก่นักศึกษาฝึกสอน ทั้งนี้เนื่องจากว่าคู่มือวิธีสอนน่าจะมีประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอนเป็นอย่างมาก สภาพการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนในวิทยาลัยครูนั้นปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์มักจะได้พบและสร้างความผิดหวังให้เป็นอันมากก็คือการสอนของนักศึกษาฝึกสอนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ สอนแบบพูดให้นักเรียนฟังให้เขียนตามคำบอกให้ท่องจำและมีแต่กระดานคำเป็นอุปกรณ์การสอน และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือสภาพการเตรียมนักศึกษาออกฝึกสอนในวิทยาลัยครูนั้นยังจัดไม่ได้ถูกต้องตามหลักการที่ว่าก่อนที่นักศึกษาออกไปฝึกสอนควรจะได้เรียนวิชาวิธีสอนทั่ว ๆ ไป วิชาวิธีสอนวิชาเฉพาะ เรียนวิชาการศึกษาค้นคว้าจิตวิทยาการศึกษาเป็นต้น ซึ่งวิชาดังกล่าวนี้ นักศึกษาไม่มีโอกาสได้เรียนทั้งหมดก่อนออกฝึกสอนซึ่งมีส่วนทำให้นักศึกษาฝึกสอนขาดความสามารถในการสอนดังที่ได้อธิบายมาข้างต้นแล้ว ด้วยเหตุนี้เองคู่มือวิธีสอนที่อาจารย์นิเทศก์จัดทำขึ้นจึงมีประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอน เพราะในหนังสือคู่มือฝึกสอนจะมีการกล่าวถึงหลักการสอนทั่ว ๆ ไป อันจะช่วยให้นักศึกษาได้ทราบถึงแนวทางในการกำหนดกิจกรรมในด้านการเรียนการสอน วิธีสอนที่สำคัญ ๆ เช่น วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ วิธีสอนแบบแก้ปัญหา วิธีสอนแบบกลุ่มย่อย และการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นต้นและวิธีสอนวิชาเฉพาะ อันได้แก่ วิธีสอนภาษาไทย วิธีสอนวิชาสังคม วิธีสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งวิธีสอนต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้นจะช่วยเตรียมความพร้อมในด้านวิธีสอนทั่วไปและวิธีสอนวิชาเฉพาะให้แก่ นักศึกษาฝึกสอนเป็นอย่างดี

3. เกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ในด้านประชาสัมพันธ์ ผลจากการวิจัยพบว่าอาจารย์นิเทศก์ควร เป็นผู้แจ้งความเคลื่อนไหวกิจการภายในวิทยาลัยครูให้แก่ นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์ควร เผยแพร่นโยบายและหลักการของการฝึกหัดครูแก่ชุมชนนับเป็นการยืนยันได้ว่าวิทยาลัยครูจะต้อง เน้นถึงหน้าที่และภาระกิจประการหนึ่งในหลายประการที่ว่าวิทยาลัยครูมีหน้าที่บริการทางวิชาการแก่สังคมและชุมชน โดยที่วิทยาลัยครูจะต้องให้บริการแก่ชุมชนให้มากขึ้น ไม่ว่าจะให้บริการในด้านวิชาการหรือบริการอื่น ๆ อันได้แก่ โครงการฝึกหัดครูชนบท การฝึกหัดครูและบริการการศึกษา โครงการ

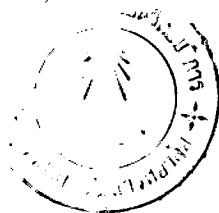
การเด็กเล็กก่อนวัยเรียน เป็นต้น สำหรับผู้ที่ช่วยยืบทอดและภาระหน้าที่ของวิทยาลัยครู
 คือการบริการแก่ชุมชน ใ้คสมความมุ่งหมาย และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวิทยาลัย
 และชุมชนนั้นก็คืออาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาที่ออกไปปฏิบัติภารกิจตามโรงเรียนฝึกสอน
 ในชุมชน โดยเฉพาะอาจารย์นิเทศก์นั้นถือได้ว่าเป็นสื่อกลางระหว่างวิทยาลัยครูและชุมชน
 เพราะอาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ที่ทราบความเคลื่อนไหวทั้งสองทางอันได้แก่ทั้งทางวิทยาลัยครู
 และชุมชน ใ้คเป็นอย่างที่ดีด้วยเหตุนี้อาจารย์นิเทศก์จึงเป็นผู้ที่จะสร้างความเข้าใจอันดีได้
 โดยนำเอาหลักการ จุดมุ่งหมาย นโยบายของวิทยาลัยครูตลอดจนกิจการภายในวิทยาลัย ครู
 อันเป็นประโยชน์ ต่อนักศึกษาฝึกสอนและชุมชนให้แก่แก่นักศึกษาฝึกสอน และชุมชนได้ทราบ
 ในขณะที่ออกไปนิเทศการฝึกสอน และในขณะที่เดียวกันก็นำเอาปัญหาและความต้องการของ
 ชุมชนกลับสู่วิทยาลัย เพื่อนำไปวิเคราะห์ เพื่อหาทางปรับปรุงและหาทางช่วยเหลือ หรือ
 เตรียมนักศึกษาฝึกหัดครูให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของชุมชน อันนำไปสู่ความเข้าใจ
 อันดี และก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างวิทยาลัยครูและชุมชนในที่สุด

4. เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในตำแหน่งงาน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ควรดำเนินการในภาควิชาต่าง ๆ ใ้คช่วยเหลือทางวิชาการแก่นัก-
 ศึกษาฝึกสอน ในการออกไปฝึกสอนงานหลักของนักศึกษาฝึกสอน คือนำเอาหลักการและ
 ทฤษฎีต่าง ๆ ที่ใ้คเรียนมา มาปฏิบัติจริงในการที่จะประสบผลสำเร็จดังกล่าวนี้อาจต้องใ้ค
 ได้รับความช่วยเหลือร่วมมือจากอาจารย์ในภาควิชาต่าง ๆ เพราะนักศึกษาที่ออกไปฝึกสอน
 ในแต่ละภาคการฝึกสอนนั้น นักศึกษาต้องสอนหลายวิชาหรือแทบทุกวิชาจากสภาพความเป็น
 จริงนั้นอาจารย์นิเทศก์ใ้คไปจากภาควิชาทุกวิชาเมื่อไปนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกสอน
 ก็ย่อมจะเกิดปัญหาในการแนะนำช่วยเหลือ โดยเฉพาะในวิชาที่อาจารย์นิเทศก์เหล่านั้น
 ใ้คไม่ได้เรียนหรือใ้คไม่มีความถนัด โดยเฉพาะ ดังนั้นการที่จะใ้คให้อาจารย์นิเทศก์ดำเนินการใ้ค
 ภาควิชาต่าง ๆ ใ้คช่วยเหลือทางวิชาการแก่นักศึกษาฝึกสอนนั้น เป็นผลคืออย่างใ้คทั้งในตัวนัก-
 ศึกษาเองและของโครงการฝึกหัดครูโดยส่วนรวม ในการที่อาจารย์นิเทศก์ขอความร่วมมือ
 กับภาควิชาต่าง ๆ นั้นอาจจะดำเนินการใ้คหลายทางด้วยกัน เช่นขอใ้คภาคช่วยส่งอาจารย์
 ช่วยออกไปนิเทศนักศึกษาฝึกสอนในวิชาที่ภาคนั้น ๆ รับผิดชอบ หรืออาจจะใ้คให้อาจารย์

ในภาควิชาสาธิตการสอนให้นักศึกษาฝึกสอนคู่ จากการที่อาจารย์จากภาควิชาออกไป
 ช่วยนิเทศนักศึกษาฝึกสอน หรือสาธิตการสอนนั้นนอกจากช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถ
 สอนอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้อาจารย์เหล่านั้นเห็นสภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมจริงอัน
 จะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ถูกต้องตามความเป็นจริงของสังคม นอกจากนี้
 อาจารย์จากภาควิชาต่าง ๆ จะได้มองเห็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เนื้อหาวิชา
 หลักสูตรการสอนให้ดีขึ้นและยังจะช่วยเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับวิทยาลัยครู
 ให้ใกล้ชิดและเข้าใจกันมากขึ้น

ตอนที่ 3 โครงสร้างและการดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอน

1. เกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอนใน
 รูปแบบของหน่วยงานโครงการฝึกสอน จากการศึกษาพบว่าประชากรมีความเห็นว่า
 ควรเป็นหน่วยงานอิสระมากกว่าที่จะสังกัดอยู่ในแผนกหนึ่งหรือภาควิชาหนึ่งในวิทยาลัย
 เป็นที่ทราบแล้วว่าการฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการเป็นครู หรืออาจจะ
 กล่าวได้ว่า การฝึกสอนเป็นหัวใจของการฝึกหัดครูก็ได้ เพราะการฝึกสอนจะเป็นการจัด
 ประสพการณ์ที่สำคัญยิ่งให้แก่นักเรียนครู เป็นการที่ให้นักศึกษาเข้าห้องปฏิบัติการทาง
 ประสพการณ์วิชาชีพ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสามารถในการปฏิบัติงานในอาชีพครู รวมถึง
 การให้ได้มาซึ่งความรู้สึกอันดีต่ออาชีพครู เนื่องจากว่าหน่วยงานการฝึกสอนจะต้อง
 รับผิดชอบงานอันเป็นหัวใจของการผลิตครู จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะเป็นหน่วยงานอิสระ
 เพื่อรับผิดชอบเรื่องการฝึกสอนโดยเฉพาะ เพราะเป็นหน่วยงานที่ช่วยแก้ปัญหาและสร้าง
 ความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และที่สำคัญก็คือเป็นหน่วยงานที่ติดตามและประเมินผลโครง
 การฝึกหัดครูว่าบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ นอกจากนี้การเป็นหน่วยงานอิสระ
 ย่อมทำให้เกิดความคล่องตัวในการนิเทศทั้งด้านตัวบุคคลากร และองค์ประกอบที่ช่วยใน
 การนิเทศการฝึกสอน

2. เกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอนในด้าน การสรรหาอาจารย์นิเทศก์ ผลการวิจัย พบว่าในการสรรหาอาจารย์นิเทศก์นั้นควรให้ภาค วิชาต่าง ๆ คัดเลือกอาจารย์ส่งมาตามสัดส่วนที่ตกลงกัน จากการดำเนินการสรรหา อาจารย์นิเทศก์ตามวิธีการดังกล่าวข้างต้น ยอมรับว่าผลดีมาสู่การดำเนินงานโครงการฝึกสอน เพราะอาจารย์นิเทศก์นั้น เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการฝึกสอนเป็นอย่างมาก การสรรหา อาจารย์นิเทศก์จึงควรดำเนินการสรรหาอย่างมีหลักการผลดีจากการที่ภาควิชาต่าง ๆ คัด เลือกอาจารย์ส่งมาให้แผนกฝึกสอนตามสัดส่วนที่ตกลงกันนั้น ยอมรับให้เกิดผลดีต่อการ ดำเนินงานการฝึกสอน ประการแรก ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาจารย์นิเทศก์ ทำให้ จำนวนอาจารย์นิเทศก์พอเหมาะกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอน ทำให้เกิดความคล่องตัวใน การนิเทศ ยังผลให้ความดีในการนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกสอนเพิ่มขึ้น ประการที่สอง ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการสอนวิชาต่าง ๆ กับการฝึกสอน อาจารย์ได้สอนอะไร ในวิชาของตนก็จะติดตามไปคุ้ยคุ้ยที่แล่นนำข้อบกพร่องมาแก้ไขได้ทันทีเช่นกัน และ ประการที่สามเป็นการทำงานของกลุ่มอาจารย์ที่มีความมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือเตรียม ตัวนักศึกษาครู เพื่อให้ออกไปเป็นครูที่ดีแก่ท้องถิ่น เมื่อใดประสบปัญหาที่แท้จริงอย่างไร ก็ช่วยกันแก้ไขตรงจุดของปัญหานั้น ๆ และประการสุดท้ายเป็นจุดศูนย์กลางของการหมุน เวียนอาจารย์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ของวิทยาลัยครูใหม่มีโอกาสได้ลงไปนิเทศการสอนเป็น การช่วยแก้ปัญหาในข้อที่ว่าขาดอาจารย์นิเทศก์ในสาขาวิชาเฉพาะ และประการที่สำคัญ ก็คืออาจารย์ในภาควิชาต่าง ๆ เหล่านั้นได้มีโอกาสศึกษาปัญหาที่แท้จริงในโรงเรียนฝึก สอนซึ่งการได้ศึกษาปัญหาอย่างแท้จริง เหล่านี้จะเป็นแนวทางในการเตรียมครูให้แก่ท้องถิ่น ได้ถูกต้อง.

3. เกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินงานการจัดการนิเทศการฝึกสอน ในด้านการจัดสัมมนา ผลการวิจัยพบว่าการจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการด้านการสอน ระหว่างอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงมีความสำคัญมากต่อการฝึกสอนซึ่งสอดคล้องกับ

การวิจัยของ สาลีทิพย์³ ในข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับอาจารย์นิเทศกว่า อาจารย์นิเทศควรทำความเข้าใจกับครูพี่เลี้ยงในเรื่งแนวการนิเทศการสอนให้ตรงกัน เพื่อครูพี่เลี้ยงจะได้เข้าใจและให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนได้เต็มที่ ในการจัดประชุมปฏิบัติการคานการสอนระหว่างอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงนั้น น่าจะถือได้ว่า เป็นผลดีและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอน เป็นการซัดข้อสัยของใจให้แก่ักศึกษาฝึกสอน เพราะจากสภาพการฝึกสอนในปัจจุบันนี้ ปัญหาประการหนึ่งที่นักศึกษาฝึกสอนได้เผชิญอยู่ก็คือข้อเสนอแนะในการสอนวิชาต่าง ๆ ของอาจารย์นิเทศ และของครูพี่เลี้ยงขัดแย้งไม่ตรงกันก่อให้เกิดความดิ่งและโม้ไม่แน่ใจแก่นักศึกษาฝึกสอนว่าจะปฏิบัติตามคำแนะนำของใครดี ยังผลให้นักศึกษาฝึกสอนไม่แน่ใจในเนื้อหาวิชาและวิธีสอนที่ได้เตรียมมา เกิดความขัดแย้งกับตัวอาจารย์นิเทศหรือครูพี่เลี้ยง ยังผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการฝึกสอน ซึ่งจะนำไปสู่ผลเสียต่อการเป็นครูในอนาคต ดังนั้นการที่จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการคานการ สอนระหว่างอาจารย์นิเทศกับครูพี่เลี้ยงจะช่วยปรับให้เกิดแนวการนิเทศการสอนให้ตรงกันที่จะนำไปใ้แนะนำให้แก่ักศึกษาฝึกสอน

4. เกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินงานการจัดการนิเทศการฝึกสอนในคานการ เตรียมอาจารย์นิเทศ จากผลของการวิจัยพบว่า ควรจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศเกี่ยวกับวิธีสอนและการนิเทศการสอนเป็นระยะสั้น ๆ ก่อนออกทำการนิเทศ เพราะเท่าที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ อาจารย์นิเทศที่ออกไปนิเทศการฝึกสอนมีคุณสมบัติแตกต่างกัน กล่าวคืออาจารย์นิเทศบางส่วนเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนเคยศึกษาวิชาเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนมาแล้ว และเคยมีประสบการณ์คานการนิเทศการฝึกสอนมา แต่อาจารย์นิเทศอีกบางส่วนยังขาดคุณสมบัติที่จะเป็นอาจารย์นั้เนื่องมาจากจำนวนอาจารย์ในวิทยาลัยครูมีไม่พอที่จะใช้เกณฑ์ในการ เลือกอจารย์เหล่านี้มาเป็น

³ สาลีทิพย์ ศรีสุทธิ, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูยะลา," (วิทยานิพนธ์ปริญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2515), หน้า 188.

อาจารย์นิเทศก์หรือเหตุอื่นใดก็ตาม ย่อมจะทำให้อาจารย์นิเทศก์ส่วนที่กล่าวนี้อาจจะขาด ประสิทธิภาพในการนิเทศก์ไม่มีความรู้ในการนิเทศการฝึกสอน ด้วยเหตุที่ว่าอาจารย์ นิเทศก์มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานโครงการฝึกสอนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการสัมมนาเพื่อที่จะได้ชี้แจงหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับ จุดมุ่งหมายของ การฝึกสอน วิธีการนิเทศการฝึกสอน การวัดผลและการประเมินผลการฝึกสอน ตลอดจน ขอบปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้แก่อาจารย์นิเทศก์เหล่านี้อย่างชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดความ เข้าใจ และปฏิบัติได้ถูกต้องตรงกัน

ตอนที่ 4 องค์ประกอบที่ส่งเสริมการฝึกสอน

1. จากการวิจัยพบว่าองค์ประกอบทางด้านบริหารที่ส่งเสริมการนิเทศ การฝึกสอนที่ประชากรมีความเห็นว่ามีควมสำคัญอย่างยิ่งคือการจัดยานพาหนะให้เพียงพอและสะดวกแก่การนิเทศก์ เนื่องจากในกาส่งนักศึกษาออกฝึกสอนนั้นมีทั้งโรงเรียนที่อยู่ใน เมืองและโรงเรียนที่อยู่ในชนบท แต่นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ที่วิทยาลัยครูส่งออกไป ฝึกสอนนั้นเน้นการฝึกสอนในชนบท และนักศึกษาเหล่านั้นก็มักจะพักอยู่ประจำหน่วย ซึ่ง หน่วยฝึกสอนหรือโรงเรียนที่นักศึกษาออกไปฝึกสอนนั้นอยู่ห่างจากวิทยาลัยครู จึงมักจะ ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับยานพาหนะที่ต้องใช้ในการนิเทศ ในเรื่องนี้ก็มีผลการวิจัยของ สมประสงค์ ประสงค์เงิน⁴ ชี้ให้เห็นว่าข้อที่เป็นปัญหามากที่สุดก็คือยานพาหนะที่ใช้ในการ นิเทศ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับผลของการวิจัยนี้ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์จะต้องดำเนินการ ฝึกสอนให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัด นักศึกษาฝึกสอนออกไปชนบท คุณลักษณะเป็นอยู่ของนักศึกษาฝึกสอน นิเทศการสอน วัดผล และประเมินผลงานการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนตลอดการดำเนินงานของโครงการ

⁴ สมประสงค์ ประสงค์เงิน, " ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ในมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, "(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 41 "

และติดต่อสัมพันธ์ทั้งบุคลากรในโรงเรียนฝึกสอนและในชุมชนในการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนและหมู่บ้าน ควบคู่กันเองการจัดหายานพาหนะให้เพียงพอและสะดวกแก่การนิเทศย่อมจะนำผลให้การนิเทศการฝึกสอนดำเนินไปด้วยดี

2. เกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านวิชาการที่ส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอน ประชากร เห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง คือการจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอน เนื่องจากว่าฝึกสอนเป็น กิจกรรมอันหนึ่งที่ทำหน้าที่เหมือนกระจกเงาที่ส่องให้เห็นถึงความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของการอบรมสั่งสอนในสถาบันฝึกหัดครู เพราะทุกสิ่งทุกอย่างจะปรากฏออกมาทางการฝึกสอนของนักศึกษาครูนับตั้งแต่ความรู้ทางวิชาการ บุคลิกภาพ ความประพฤติ ความสามารถในการเป็นครู ตลอดจนเจตคติหรือความรู้สึกต่อการเป็นครู และอาชีพครู เพื่อให้การฝึกสอนประสบความสำเร็จชีวิตขาดควรจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอน อันได้แก่วิชาสามัญ ซึ่งมีภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษาเป็นต้น วิชาสอนวิชาต่าง ๆ และหลักการสอน นอกจากนั้นอาจจะให้นักศึกษาได้เรียนกิจกรรมทางวิชาการ อันได้แก่ ฝึกทำโครงการสอน บันทึกการสอน ฝึกทำอุปกรณ์การสอน ฝึกซ้อมสอน เป็นต้น ตลอดจนให้นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมเสริมบุคลิกภาพแห่งการเป็นครู ได้แก่ ฝึกการพูด ฝึกการจัดกิจกรรมเป็นต้น การจัดวิชาเหล่านี้ดังกล่าวให้แก่นักศึกษาได้เรียนก่อนออกไปฝึกสอน นับว่าเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาเป็นอย่างดี อันจะนำผลไปช่วยลบลบปัญหาในการนิเทศให้แก่อาจารย์นิเทศก์ในที่สุด

3. จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางด้านวิชาการที่ประชากรเห็นว่าช่วยส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอนคือ การจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนการสอนในโรงเรียนฝึกสอน ในการที่จะจัดสภาพการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียนฝึกสอนนั้น สิ่งสำคัญก็คือจะต้องปรับปรุงเนื้อหาวิชาสามัญในหลักสูตรการฝึกหัดครู และสมรรถภาพในด้านการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูควบคู่กันไป สำหรับในด้านเนื้อหาวิชาสามัญที่จัดให้นักศึกษาเรียนนั้น ในบางตอนควรที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาสามัญในหลักสูตรของ

ระดับชั้นที่นักศึกษาต้องนำไปสอนให้มากที่สุด กล่าวคือ ควรให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูสำรวจดูว่าเนื้อหาวิชาสามัญระดับประถมศึกษา มีเนื้อหาตอนใดบ้างที่ตรงกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรการฝึกหัดครู ในขณะที่อาจารย์ได้สอนเนื้อหาตอนนั้นแก่นักศึกษาคู ควรจะได้เสนอแนะให้นักศึกษาใครทราบถึงวิธีสอน การจัดกิจกรรม และอุปกรณ์ประกอบการสอน สำหรับวิธีสอนของอาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาวิธีสอนของตนให้นักศึกษาคูได้จดจำเอาไปเป็นแบบอย่างในการสอนเมื่อออกไปฝึกสอนได้ ถ้าหากว่าวิทยาลัยครูไม่สามารถปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรและวิธีสอนของอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูได้ดังที่กล่าวมาแล้ว ย่อมจะยังผลให้การเรียนการสอนในวิทยาลัยครูสอดคล้องกับลักษณะการเรียนการสอนในโรงเรียนฝึกสอนได้ตามความมุ่งหมาย

ขอเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับวิทยาลัยครู

1. ในการดำเนินการฝึกสอนอาจารย์นิเทศก์นับว่าเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สามารถจะทำให้โครงการฝึกหัดครูประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ ทั้งนี้เพราะอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ออกไปนิเทศงานในโรงเรียนฝึกสอนเป็นผู้ติดต่อกับโรงเรียนและชุมชนและนำนโยบายของวิทยาลัยครูและของกรมการฝึกหัดครูไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จึงควรที่จะมีการกำหนดคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่จะมาเป็นอาจารย์นิเทศก์ เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์ยิ่งขึ้นวิทยาลัยครูจึงควรดำเนินดังนี้ ประการแรก วิทยาลัยครูควรจะได้จัดให้มีการปฐมนิเทศก์ให้แก่อาจารย์ที่จะเป็นอาจารย์นิเทศก์ก่อนที่จะออกไปนิเทศการฝึกสอนนักศึกษาฝึกสอน เรื่องที่ควรจะได้รับปฐมนิเทศ์ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน แนวทางในการนิเทศการฝึกสอน วิธีดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ที่วิทยาลัยครูดำเนินการอยู่ วิธีทำงานร่วมกับผู้อื่น ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการฝึกสอน เป็นต้น ถ้าหากวิทยาลัยครูได้จัดปฐมนิเทศก์อาจารย์ก่อนที่จะออกไปเป็นอาจารย์นิเทศก์ดังกล่าวข้างต้น ก็อาจจะนำมาสู่การได้เอาอาจารย์นิเทศก์ตามคุณลักษณะที่ต้องการ ประการที่สองวิทยาลัยครู

อาจจะกำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ที่จะมาเป็นอาจารย์นิเทศก์ โดยกำหนดว่าอาจารย์นิเทศก์ควรจะมีประสบการณ์ระดับปริญญาโททางการศึกษา เพราะส่วนใหญ่ผู้ที่จบปริญญาโททางการศึกษามักจะผ่านการเรียนวิชานิเทศการฝึกสอนมา หรือมีฉะนั้นก็ควรที่จะกำหนดว่าอาจารย์นิเทศก์ควรจะต้องมีวุฒิปริญญาตรี เป็นอย่างต่ำและเคยผ่านการเรียนวิชาการนิเทศการฝึกสอนหรือเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนที่ทางวิทยาลัยครูหรือกรมการฝึกหัดครูจัดขึ้น ประการที่สาม วิทยาลัยครูอาจจะวางเกณฑ์ไว้ว่า ผู้ที่จะเป็นอาจารย์นิเทศก์ควรมีประสบการณ์ในการสอนในระดับที่จะออกนิเทศการสอนมาแล้วและอาจารย์ผู้นั้นควรจะได้สอนในวิทยาลัยครูมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี ประการที่สี่กำหนดให้อาจารย์ในภาควิชาต่าง ๆ ได้สมัครตามความสมัครใจที่จะออกไปเป็นอาจารย์นิเทศก์ แต่ควรกำหนดไว้ว่าอาจารย์ผู้นั้นควรจะได้ทำการสอนในวิทยาลัยครูมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี เมื่อได้มาแล้ววิทยาลัยครูจะต้องจัดปฐมนิเทศให้อาจารย์เหล่านั้นก่อนออกนิเทศการฝึกสอน และประการสุดท้าย วิทยาลัยครูอาจจะกำหนดให้อาจารย์ที่สอนวิชาวิเศษสอนในภาควิชาต่าง ๆ เป็นอาจารย์นิเทศก์ออกไปนิเทศการสอนนักศึกษาฝึกสอนเพื่อจะได้นำเอาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จากที่ได้ไปพบเห็นนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาวิชาและการสอน

จากวิธีการทั้ง 5 วิธีที่ได้เสนอแนะมานี้วิทยาลัยครูอาจจะใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลาย ๆ วิธีการควบกันมาใช้ในการเลือกเฟ้นสรรหาอาจารย์นิเทศก์เพื่อให้ได้อาจารย์นิเทศก์ตามคุณสมบัติที่เหมาะสมที่จะออกไปนิเทศการฝึกสอนนักศึกษาฝึกสอน

2. การฝึกสอนเป็นกิจกรรมอันสำคัญยิ่งต่อการผลิตครู เพราะเป็นระยะที่นักศึกษาฝึกหัดครูนำเอาความรู้ทางทฤษฎีออกทดลองปฏิบัติภายใต้การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากคณะอาจารย์ในวิทยาลัย จัดเป็นการทดสอบครั้งสำคัญว่านักศึกษาครูผู้นั้นจะออกไปเป็นครูได้ก็เพียงใดเพราะในระยะฝึกสอน นักศึกษาจะได้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องใช้สติปัญญาและความสามารถแก้ไขปัญหาคายตนเอง ถ้านักศึกษาครูสามารถผ่านพ้นระยะนี้ไปได้ควยดีก็อาจจะทำนายได้ว่าจะสามารถออกไปเป็นครูที่ดีในอนาคตได้ ดังนั้นจึงสมควรที่จะได้กำหนดให้ฝ่ายฝึกสอน ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านการฝึกสอนตั้งแต่การเตรียม นักศึกษาก่อนออกฝึกสอนจนกระทั่งการจัดนักศึกษาไปฝึกสอนและนิเทศการสอนให้เป็นหน่วย

งานอิสระรับผิดชอบดำเนินการดำเนินการฝึกสอนโดยเฉพาะ มีหน้าที่จัดและบริหารงานโดยการแบ่ง
หน่วยงานฝึกสอนออกเป็น 3 แผนกด้วยกันคือ แผนกเตรียมนักเรียนก่อนออกฝึกสอน แผนกธุรการ และ
แผนกฝึกสอน ส่วนอัตรากำลังบุคคลหรืออาจารย์ในเทศกนั้น ควรจะดำเนินการขั้นตอนมาตั้งแต่การวางแผน
รับนักศึกษา ว่าควรรับจำนวนเท่าใด ในสาขาวิชาอะไรบ้าง เมื่อทราบจำนวนนักศึกษามีจำนวน
เท่าใดแล้ว จึงจัดกำลังอาจารย์ในเทศกให้ไปตามสัดส่วนตามแผนที่วางไว้ ซึ่งอัตรากำลังดังกล่าวนี้
จะต้องรับผิดชอบทั้งการสอนในวิทยาลัย และการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน

จากการที่จัดให้แผนกฝึกสอนเป็นหน่วยงานอิสระ และมีการจัดกำลังดังกล่าว จะทำ
ให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการสอนวิชาต่างๆ กับการฝึกสอน อาจารย์ใดสอนอะไรลงไป ก็จะติดตาม
ไปดูไต่ถามที่ สามารถนำข้อบกพร่องมาแก้ไขไต่ถามท้วงที่เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ผลดีในท่านอื่นๆก็ตามมา
กล่าวคือ ทำให้เกิดความคล่องตัวในการนิเทศ ความรับผิดชอบของอาจารย์ต่อจำนวนนักศึกษาฝึกสอน
พอเหมาะไม่มากเกินไป จำนวนครั้งในการนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกสอนสูงขึ้น ตลอดจนยังเป็น
ศูนย์กลางของการหมุนเวียนของอาจารย์ในภาควิชาต่างๆของวิทยาลัยครู ใ้มีโอกาสดูไปนิเทศ
การสอน พร้อมทั้งใ้มีโอกาสนักศึกษาค้นคว้าที่แท้จริงในโรงเรียนฝึกสอนและในชุมชน จะได้นำมาเป็น
แนวทางในการ เตรียมครูให้แก่วงศ์ดินไ้ถูกต้อง

3. สถาบันฝึกหัดครูมีหน้าที่สำคัญในการผลิตครูออกไปสอนในชุมชน เพื่อสนองความ
ต้องการของชุมชน วิทยาลัยครูซึ่งตั้งอยู่ในชุมชน มีทรัพยากรพร้อมกว่าสถาบันการศึกษาอื่น อันได้แก่
คน เงิน และวัสดุสิ่งของ อย่างเพียงพอที่จะนำไปบริการสังคมและชุมชน อีกประการหนึ่งวิทยาลัยครู
จะต้องมีหน้าที่บริการสังคมอยู่แล้ว จากบทบาทของวิทยาลัยครูที่มีต่อชุมชนนี้เอง วิทยาลัยครูต้องไป
เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง ควรกำหนดให้อาจารย์ในเทศกเป็นสื่อกลาง
ระหว่างวิทยาลัยครูกับชุมชน เพราะอาจารย์ในเทศกเป็นกลุ่มบุคคลในวิทยาลัยครูที่ควรรับผิดชอบโดยตรง

ในการนี้เทศการสอน ด้วยภาระหน้าที่เช่นนี้เอง อาจารย์นิเทศกิจจึงต้องคลุกคลีอยู่กับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชนที่ต้องไปนิเทศตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่กระจัดกระจาย ในชุมชนนั้น ๆ อาจารย์นิเทศกิจจึงย่อมจะทราบปัญหาและความต้องการของชุมชน และในขณะเดียวกันอาจารย์นิเทศกิจซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในวิทยาลัยครู ก็ย่อมจะทราบถึงนโยบายของวิทยาลัยครู ที่มีต่อชุมชนใดค้ ด้วยเหตุนี้เองอาจารย์นิเทศกิจจึงน่าจะถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่สื่อกลางระหว่างวิทยาลัยครูและชุมชนในการ เชื่อมความสัมพันธ์อันดีกัน โดยนำเอานโยบายและความเคลื่อนไหวในการกิจการต่าง ๆ ภายในวิทยาลัยครูแจ้งให้ชุมชนทราบและในขณะเดียวกันนำเอาปัญหาและความต้องการของชุมชนกลับวิทยาลัยครู เพื่อหาทางแก้ไขและช่วยเหลือให้ตรงกับความต้องการของชุมชน และอีกประการหนึ่งที่น่าจะถือว่าอาจารย์นิเทศกิจเป็นผู้ที่เหมาะสมจะเป็นสื่อกลางระหว่างวิทยาลัยครูกับชุมชนนั้น เพราะผู้เป็นอาจารย์นิเทศกิจมักจะได้รับการคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้หรือได้รับการอบรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ วิชาทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนจิตวิทยาสังคมและการจัดกิจกรรมในชุมชน จึงนับว่ามีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ประสานงานระหว่างสองสถาบันดังกล่าวมาแล้ว ได้เป็นอย่างดี

อนึ่งในการที่จะกำหนดให้อาจารย์นิเทศกิจกระทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างวิทยาลัยครูและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะกำหนดให้อาจารย์นิเทศกิจคนหนึ่งคนใดรับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานย่อมไม่บังเกิดผลที่สมบูรณ์ จึงน่าจะจัดเป็นรูปคณะกรรมการในระดับปฏิบัติการขึ้น คณะกรรมการชุดนี้ อาจจะประกอบด้วยครูใหญ่ผู้นำของชุมชน เจ้าอาวาส ประธานหรือสมาชิกของกรรมการโรงเรียน ประธานหรือสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนและอาจารย์นิเทศกิจ เป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาอย่างเต็มที่ คณะกรรมการปฏิบัติการนี้อาจมีบทบาทหน้าที่ในการประชุมปรึกษาหารือกันในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนและวิทยาลัยครู เยี่ยมเยียนโรงเรียนฝึกสอนร่วมกันปฐมนิเทศนักศึกษาออกฝึกสอน เป็นต้น หากสามารถที่จะดำเนินการดังกล่าวแล้วย่อมจะทำให้วิทยาลัยครูและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีกัน นำไปสู่การช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันโดยมีอาจารย์นิเทศกิจเป็นสื่อกลางประสานงานได้ดำเนินไป

สู่เป้าหมายที่ทั้งสองฝ่ายต้องการ

4. นักศึกษาฝึกหัดครูทุกคนเมื่อถึงช่วงระยะเวลาหนึ่งจะนำเอาเนื้อหาวิชา และทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วนำมาไปทดลองปฏิบัติใช้ในสภาพการที่แท้จริง ซึ่งเรียกว่า การฝึกสอนหรือประสบการณ์วิชาชีพ และจากการที่อาจารย์นิเทศก์ได้ออกไปนิเทศก์นักศึกษาที่ออกไปฝึกสอนเหล่านั้น มักจะพบปัญหาหลายประการทั้ง ๆ ที่นักศึกษาได้เรียนเนื้อหาวิชา เทคนิคการสอนต่าง ๆ มาแล้ว ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ได้แก่ นักศึกษาฝึกสอนขาดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ขาดเทคนิคการสอนที่ดี ขาดความสามารถในการผลิตและใช้อุปกรณ์การสอน ขาดความสามารถในการปกครองชั้น และขาดความสามารถในการวัดผล และประเมินผลการสอน เป็นต้น เพื่อจะขจัดปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจารย์นิเทศก์ควรจัดทำคู่มือการฝึกสอนให้นักศึกษาฝึกสอน เพราะหนังสือคู่มือการฝึกสอน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับใครเป็นแนวปฏิบัติเพื่อช่วยให้นักศึกษาฝึกสอน สอนเป็น และทราบถึงแนวทางปฏิบัติในขณะที่ปฏิบัติการสอนอยู่ ในการจัดทำคู่มือการฝึกสอน ฝ่ายฝึกสอนควรจะได้กำหนดให้อาจารย์นิเทศก์ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำ เพื่อจะได้มีเนื้อหาและวิธีการใหม่ ๆ อันจำเป็นต่อการฝึกสอนได้ครบถ้วน เนื้อหาสาระที่จัดให้มีในคู่มือฝึกสอน อาจจะแบ่งเป็นตอน ๆ ดังนี้ ตอนแรก อาจเป็นส่วนที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน ประวัติ โครงการต่าง ๆ ที่นักศึกษาควรทราบ หน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ หน้าที่ของครูพี่เลี้ยง หน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอน ขั้นตอนของการฝึกสอน เป็นต้น ตอนที่สองอาจจะกล่าวถึงหลักการสอนทั่วไป วิธีสอนวิชาที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ เช่นวิธีสอนแบบสืบสวน (Inquiry Method) วิธีสอนแบบหน่วยเป็นต้น ซึ่งอาจจะบอกไว้ควยวาววิธีสอนเหล่านั้นมีข้อดีข้อเสียอะไรบ้าง มีลำดับขั้นของการสอนอย่างไร ควรใช้สอนในโอกาสไหน เป็นต้น ตอนที่สาม เป็นแนวคิดใหม่ เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอน อันได้แก่เทคนิคในการนำเข้าสู่บทเรียน เทคนิคในการใช้ตัวอย่างประกอบคำอธิบาย เทคนิคในการสรุปบทเรียน และเทคนิคในการกระตุ้นให้นักเรียนตั้งและตอบคำถาม โดยมีตัวอย่างประกอบให้นักศึกษาดูควย ตอนที่สี่ อาจจะกล่าวถึงเรื่องโครงการสอนและการเตรียมการสอน ซึ่งประกอบด้วย ตัวอย่างโครงการสอนหลักการทบทวนที่กรรมการสอนรายวันพร้อมตัวอย่าง บันทึกการสอน

พิศการ และตัวอย่างบันทึกการสอนวิชาต่าง ๆ เป็นต้น ตอนสุดท้ายอาจจะกล่าวถึงการวัดผลและการประเมินผล ระเบียบต่าง ๆ ที่นักศึกษาควรทราบและควรปฏิบัติขณะทำการฝึกสอน

5. หน้าที่ในการนิเทศการสอนนักศึกษาฝึกสอนนั้นเป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวิทยาลัยครูทั้งนี้เพื่อให้อาจารย์ทุกคนได้คิดตามผลการสอนในวิชาที่ตนรับผิดชอบว่านักศึกษาได้นำไปปฏิบัติหรือไม่ หรือได้นำไปปฏิบัติแล้วได้ผลเพียงใด ฉะนั้น แผนกฝึกสอนควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางให้อาจารย์นิเทศและภาควิชาต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันช่วยเหลือทางวิชาการแก่นักศึกษาฝึกสอน กล่าวคือแผนกฝึกสอนอาจจะขอความร่วมมือจากหัวหน้าภาควิชาต่าง ๆ จัดอาจารย์ในภาคส่งมารวมกันทำงานกับอาจารย์นิเทศกจัดกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอน กิจกรรมทางวิชาการที่จัดขึ้นอาจได้แก่การทำคู่มือวิธีสอน ร่วมจัดสัมมนาทางวิชาการ นักศึกษาฝึกสอนระหว่างการสอนทุกครั้ง ร่วมกันเตรียมการสาธิตการสอนในวิชาที่นักศึกษาฝึกสอนขอ ร้อง ตลอดจนจัดทำสื่อการเรียนการสอนและร่วมกันออกนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกสอนเมื่อมีโอกาส

6. อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่ช่วยให้การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนมีประสิทธิภาพ การนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงก็คือการไปช่วยเหลือแนะนำปรับปรุงการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก่อนที่นักศึกษาฝึกสอนจะออกไปปฏิบัติหน้าที่จริง ๆ จากการที่อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ตรงกันในเรื่องความรับผิดชอบต่อนักศึกษาฝึกสอนในขณะที่นักศึกษาฝึกสอน เพื่อที่จะให้คำแนะนำและแนวนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง สอดคล้องไม่ขัดแย้งกัน แผนกฝึกสอนควรจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการสอนระหว่างอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง โดยแผนกฝึกสอนขอความร่วมมือให้ภาควิชาเปิดการอบรมในรูปแบบของการประชุมปฏิบัติการ โดยให้อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงได้เข้าร่วมสัมมนาพร้อมกัน ซึ่งระยะเวลาที่จัดควรจะเป็นระยะเวลาที่อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงว่างตรงกัน อาจจะตอนปิดเทอมหรือวันเสาร์-อาทิตย์ ในด้านเนื้อหาวิชาที่จัดอบรมควรจะเน้นในเรื่องหลักการสอนทั่วไป การสอนวิชาเฉพาะ เทคนิคการนิเทศใหม่ ๆ หลักการให้คำแนะนำในการนิเทศการสอน วิธีวัดผลและประเมินผลการสอน เป็นต้น

7. อาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคลที่จะต้องออกไปนิเทศการสอนและทำงานใกล้ชิดร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน เพื่อที่จะได้อาจารย์นิเทศก์ที่มีความรู้ในเรื่องวิธีสอน การนิเทศการฝึกสอน และมีบุคลิกภาพเหมาะสมในการทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนอย่างมีประสิทธิภาพ แผนกฝึกสอนควรจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับวิธีสอนและการนิเทศการสอนก่อนที่จะออกนิเทศการฝึกสอน ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้อาจารย์นิเทศก์ซึ่งมาจากแต่ละภาควิชาได้มีโอกาสตกลงกันในด้านวิธีสอนและการนิเทศการสอนเพื่อว่าเมื่อออกไปนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกสอนจะได้ให้คำแนะนำที่ให้แก่นักศึกษาฝึกสอนได้สอดคล้องกันไม่เกิดขัดแย้ง อันจะเป็นผลดีต่อนักศึกษาฝึกสอน และส่งผลต่อการดำเนินการฝึกสอนในที่สุด ในการจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศก์นั้น อาจจะต้องจัดทำในขณะที่ยังทราบแน่ชัดว่า ภาควิชาต่าง ๆ ใดส่งใครบ้างมาเป็นอาจารย์นิเทศก์ระยะเวลาที่จัดสัมมนา ควรจะทำให้เสร็จสิ้นก่อนที่จะมีการประชุมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน หรืออาจจะจัดหลังจากได้ออกนิเทศนักศึกษาฝึกสอนแล้วระยะหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามควรจะต้องมีการจัดสัมมนาให้อาจารย์นิเทศก์อย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคการฝึกสอน และประการที่สำคัญก็คือจะต้องจัดให้มีการสัมมนาทุกครั้งที่มีการหมุนเวียนอาจารย์จากภาควิชาต่าง ๆ มาทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ ส่วนเนื้อหาในการสัมมนา ควรเน้นในเรื่องเทคนิคการนิเทศการฝึกสอนใหม่ ๆ การจัดกิจกรรมสำหรับโรงเรียนและชุมชน และการวัดผลประเมินผลการฝึกสอน เป็นต้น

8. ยานพาหนะนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอน ช่วยให้อาจารย์นิเทศก์สะดวกที่จะเดินทางออกไปนิเทศ และติดตามผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนการเข้าร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี ระหว่างวิทยาลัยครูและชุมชน ดังนั้นวิทยาลัยครูควรดำเนินการที่จะ ช่วยให้อาจารย์นิเทศก์ออกไปนิเทศนักศึกษาฝึกสอนได้สะดวก ซึ่งอาจมีวิธีการได้หลายประการด้วยกันกล่าวคือ วิทยาลัยอาจจะกำหนดยานพาหนะที่มีอยู่แล้วจำนวนหนึ่งให้อยู่ในความรับผิดชอบของแผนกฝึกสอนโดยตรงเพื่อใช้ในกิจการนิเทศการฝึกสอนและงานอื่น ๆ ของแผนกฝึกสอน ประการที่สองในการออกไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ในโรงเรียนที่อยู่ใกล้ ๆ วิทยาลัยก็อาจจะจ่ายค่าพาหนะให้ และประการที่สาม ถ้าหากว่าอาจารย์

นิเทศก์มีรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ส่วนตัว วิทยาลัยครูก็ควรจะให้ค่าน้ำมันสำหรับการออกไปนิเทศ ซึ่งวิธีการทั้งสามอย่างข้างต้นนี้ควรจะเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการขาดแคลนยานพาหนะและความไม่สะดวกในการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์

9. ในการออกไปฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนมักจะประสบปัญหา หลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาในด้านวิชาการหรือปัญหาในด้านบุคลิกภาพส่วนตัว เพื่อที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้แก่นักศึกษาฝึกสอนให้ลดน้อยลง วิทยาลัยครูควรจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอน ก่อนออกฝึกสอนอันได้แก่วิธีสอนวิชาต่าง ๆ เช่นวิธีสอนภาษาไทย วิธีสอนวิชาวิทยาศาสตร์ วิธีสอนสังคมศึกษา วิธีสอนพละนามัย และวิธีสอนคณิตศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนั้นอาจเรียนหลักการสอนทั่วไป ตลอดจนให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจจะแบ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทางวิชาการได้แก่ ฝึกทำโครงการสอน บันทึกการสอน ฝึกทำอุปกรณ์การสอน ฝึกออกข้อทดสอบ ฝึกซ้อมสอน และฝึกสังเกตการสอนและวิจารณ์การสอน เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมบุคลิกภาพของการเป็นครูได้แก่ ฝึกการพูด ฝึกการเขียนกระดานดำ ฝึกการจัดกิจกรรม ฝึกการพัฒนาอาจารย์สถาน และฝึกการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

การเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ในวิธีสอนและด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิทยาลัยอาจจะดำเนินการเตรียมความพร้อมเหล่านี้โดยการตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง ซึ่งอาจจะประกอบด้วยหัวหน้าแผนกฝึกสอน หัวหน้าภาควิชาต่าง ๆ และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อสำรวจความมีวิชาใดหรือหลักการใดบ้างที่สำคัญและจำเป็นต่อการฝึกสอน เมื่อทราบเนื้อหาวิชาว่ามีวิชาอะไรบ้างแล้ว คณะกรรมการก็จะเสนอต่อวิทยาลัยครู เพื่อจัดการดำเนินการให้นักศึกษาได้เรียนก่อนออกฝึกสอน

สำหรับการจัดรายวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอนดังกล่าวให้นักศึกษาได้เรียนก่อนออกฝึกสอนอาจจะดำเนินการด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งดังนี้ วิธีที่หนึ่ง นำเอาวิชาเหล่านั้นสอนสอดแทรกในวิชาหลักการสอน หรือวิชาวิธีสอนทั่วไป หรือวิชาวิธีสอนเฉพาะ โดยจัดให้กระจายอยู่ในทุก ๆ เทอมให้นักศึกษาได้เรียนก่อนที่จะออกไปฝึกสอน

วิธีที่สอง จัดโปรแกรมเตรียมนักศึกษาออกฝึกสอนอย่างเข้มข้นขึ้นเพื่อเตรียมนักศึกษาให้ได้เรียนวิชาเหล่านั้นโดยเฉพาะ ให้นักศึกษาทุกคนที่จะออกฝึกสอนในเทอมต่อไปได้เรียนก่อนออกฝึกสอนโดยใช้เวลาเรียนวิชาเหล่านั้นตลอดเทอม วิธีสุดท้ายถ้าหากว่าทางวิทยาลัยไม่สามารถที่จะจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอนก่อนที่จะออกฝึกสอน ก็อาจจะจัดให้นักศึกษาได้เรียนในขณะออกฝึกสอนก็ได้โดยจัดในรูปแบบ Teaching Lab กล่าวคือแบ่งเวลาของการฝึกสอนออกเป็น 2 ส่วน คือ 2 วันแรกนักศึกษายู่ใน Teaching Lab ส่วน 3 วันหลังนักศึกษาออกไปฝึกสอนหรืออาจจะจัดเป็น 3 สัปดาห์แรกก่อนออกฝึกสอนให้นักศึกษาได้เรียนและฝึกภาคปฏิบัติใน Teaching Lab ก็ได้

10. ในการออกฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ นั้นในสภาพความเป็นจริงแล้ว โรงเรียนเหล่านั้นมักจะขาดแคลนหนังสือ แบบเรียน คู่มือครู ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์เพื่อประกอบการสอนเพื่อเป็นการที่จะช่วยนักศึกษาฝึกสอนและโรงเรียนในด้านนี้ ทางภาควิชาโสตทัศนศึกษาและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ควรจัดบริการให้เป็นพิเศษแก่นักศึกษาฝึกสอน ในการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่นักศึกษาฝึกสอนในเรื่อง แผนกฝึกสอนร่วมมือกับภาควิชาโสตทัศนศึกษาและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์จัดบริการให้นักศึกษาฝึกสอนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งดังนี้ แบบที่หนึ่ง จัดเป็นสัดส่วนเฉพาะในวิทยาลัย โดยจัดอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการฝึกสอนและหลักสูตรระดับชั้นต่าง ๆ ไว้ในห้องใดห้องหนึ่ง ให้นักศึกษาฝึกสอน เข้ามายืมและคนควาใดตลอดเวลาโดยมีเจ้าหน้าที่หรืออาจารย์ที่มีความรู้ด้านนี้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักศึกษา แบบที่สองจัดบริการเคลื่อนที่ (Mobile Unit) ภาควิชาโสตทัศนศึกษาและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ร่วมมือกันจัดขึ้นในรูปบริการเคลื่อนที่กล่าวคือจัดอุปกรณ์การสอน หนังสือ แบบเรียนคู่มือครู พร้อมด้วยอาจารย์ที่มีความรู้ทั้งทางโสตทัศนวัสดุและทางบรรณารักษศาสตร์ ออกไปบริการนักศึกษาฝึกสอน และโรงเรียนจนถึงที่ และอาจารย์ที่ไปด้วยนั้นเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาฝึกสอนเมื่อเกิดปัญหาหรือต้องการที่จะทราบถึงวิธีการทำอุปกรณ์ หรือการจัดห้องสมุดหรือซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุด

แบบที่สาม จัดอบรมปฏิบัติการ (WORK-SHOP) แขนงฝึกสอนขอความร่วมมือให้ภาค
 วิชาโสตทัศนศึกษาและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์โดยความร่วมมือกับอาจารย์นิเทศก์ออก
 ไปจัดอบรมปฏิบัติการให้แก่นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงในกลุ่มโรงเรียนฝึกสอน การสัมมนา
 ปฏิบัติการนี้มุ่งเน้นหนักในทางฝึกปฏิบัติจัดทำอุปกรณ์การสอนการจัดห้องสมุด การจัดหนังสือ
 เป็นหมวดหมู่ การซ่อมแซมหนังสือเป็นต้น ในการนี้ทางโรงเรียนจะต้องจัดเตรียมวัสดุ
 สำหรับให้นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงในการนำมาใช้ในการทำสิ่งเหล่านั้นอนึ่งเพื่อที่จะ
 ได้อุปกรณ์การสอน หรือวิธีการตรงกับความต้องการจริง ๆ ควรกำหนดดวงหน้าให้นัก
 ศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงร่วมกันสำรวจความต้องการอะไรบางอย่าง แล้วจัดทำเป็นรายการไว้
 เมื่อถึงเวลาลงมือปฏิบัติการ ก็จะได้ลงมือทำและได้มาสิ่งซึ่งตรงกับความต้องการ

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่ทำการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้จำกัดอยู่เฉพาะบทบาทของอาจารย์นิเทศก์
 เท่านั้น เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนิเทศการฝึกสอนมากขึ้นการวิจัยต่อไปควรทำ
 การวิจัย ดังนี้

1. เกี่ยวกับบทบาทของบุคลากรกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนิเทศ
 การฝึกสอน เช่น ครูพี่เลี้ยง ครูใหญ่ หรือนักศึกษาฝึกสอนเพื่อจะได้ปรับปรุงการดำเนินงาน
 งานโครงการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพทุก ๆ ด้าน
2. เกี่ยวกับโครงสร้างและการทำงานการฝึกสอน
3. เกี่ยวกับการฝึกสอนของวิทยาลัยครูใดวิทยาลัยครูหนึ่งโดยเฉพาะ
 เพื่อจะได้นำผลของการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการฝึกสอนได้ตรงกับปัญหาของ
 วิทยาลัยนั้น
4. เกี่ยวกับหลักสูตรฝึกหัดครูเพื่อดูว่าวิชาที่สอนในภาควิชาต่าง ๆ นั้น
 นักศึกษาได้นำไปใช้ปฏิบัติเพียงใด